אדעתא דידן אישתבע. כלומר שבני אדם נשבעין ואין דרך בני אדם לקרות לנמלים עולי מלרים: **לאפוקי מאי.** אמרי ליה הכי דשלא על דעתך אנו משביעין אותך: **לא לאפוקי.** דיהיב ליה לבעל חוכו אסקונדרי פיספיס שמשתקים בהן וקרא אותן זוזי וכך רוצה לפטור עצמו מן השבועה. מכלל דעביד אינש דנשבע לדעתא דנפשיה הכא נמי אימא הכי גבי שומשמני: **לא.** שומשמני ואיסקונדרי לאו מילתא היא ובהכי לא מיפטר אינש נפשיה ומשום האי טעמא לא היו אומרים לו הוי יודע כו': **אלא לאפוקי מקניא דרבא.** דזוזי ממש יהב ובעי למיפטר בהכי ובשאר מילי לא עביד אינש דנשבע אדעתא דנפשיה: **והא מנא וכן מנינו כו' שנאמר ולא אחכם לבדכם.** הכי פירושו אינו משביע אתכם על דעתכם לבדכם: **לאפוקי מאי.** קאמר להו הכי לאו לאפוקי דאי אסיקו לה שמא לענודת כוכבים אלוה ופלאו לו וכאן למיפטר נפשייהו דאמרי דפלאי לאלוה: **לא.** לאו לאפוקי מטום האי קאמר הכי דאינהו לא מלו לאסוקי לענודת כוכבים שמא אלוה ולמיפטר נפשייהו (ד) דהא עבודת כוכבים איקרי אלוה מעלמה: **אם כן אמאי משבע יהון הכי על דעת המקום ועל דעתי לישבע יהון דמקיימיהו תורה: הוה משמע תורה אחת.** שבכתב בלבד: **משמע מצות המלך.** שבפרשה שוס תשים עליך מלך (דברים יז) שיש שם מצות: **ולישבע להו הכי דמקיימיהו עבודת כוכבים ותורה כולה אי נמי דמקיימיהו פרי"ג מצות.** ולא מצי למיטעי מידי: **אלא משה רבינו מילתא דלאו טריחא נקט.** כשאמר על דעת המקום ועל דעתי ששם נכלל הכל: **אורווסא.** אינטבלאות מלאות תבן: **וכלא יתהון.** אלמא דהוה גדול מקורת בית הבד: **בטרוף קאמר.** נחש מצומצם לא משתבח בקורת בית הבד: **והא כולהו מיטרף טריפי.** הוו מצומרין: **בגבו טרוף קאמרינן.** ולא הוי גדול כי האי גוונא: **וליתני.** אם לא ראיתי נחש טרוף בקורת בית הבד (ה): **מילתא אגב אוריתא קמ"ל.** דכי אמר (ו) בית הבד אגבו טרוף קאמר דומיא דקורת בית הבד דהוי טרוף חדקים הדקים: **נפקא מינה.** למוכר קורת בית הבד לחבירו: **אי גבה טרוף אין.** ולאי הוי קורת בית הבד:

מתני'

א"ל כי משתבע אדעתא דידן משתבע ואנן לא מסקינן נפשין אשומשמני ועל דעתא דנפשיה לא עביד אינש דמשתבע והתניא (ז)כשהן משביעין אותו אאומרים לו הוי יודע שלא על תנאי שבלבך אנו משביעין אותך אלא על (ח)דעתינו ועל דעת בית דין לאפוקי מאי לאו לאפוקי דאסיק להו לאיסקונדרי ואסיק להון שמא זוזי ומדקאמר על דעתינו מכלל דעביד אינש דמשתבע אדעתא דנפשיה לא לאפוקי (ט)מקניא דרבא דההוא גברא דהוה מסיק בחבריה זוזי אתא לקמיה דרבא א"ל ללוה זיל פרע לי א"ל פרעתיך א"ל רבא א"כ זיל אישתבע ליה דפרעתיה אזל ואייתי קניא ויהיב זוזי בגויה והוה מסתמיך ואזיל ואתי עליה לבי דינא אמר ליה למלוה נקוט האי קניא בידך נסב ס"ת ואישתבע דפרעיה כל מה דהוה ליה בידיה ההוא מלוה רגז ותברה להההוא קניא ואישתפך הנהו זוזי לארעא ואישתכח דקושטא אישתבע ואכתי לא עביד דמישתבע אדעתא דנפשיה והתניא (י)וכן מצינו במשה רבינו כשהשביע את ישראל בערבות מואב אמר להם הוו יודעים שלא על דעתכם אני משביע אתכם אלא על דעתי ועל דעת המקום שנאמר [1]ולא אתכם לבדכם וגו' מאי אמר להו משה לישראל לאו הכי קאמר להו דלמא (יא) עבידתון מילי ואמריתון על דעתינו משום הכי אמר להו על דעתי לאפוקי מאי לאו לאפוקי דאסיקו שמא לעבודת כוכבים אלוה מכלל דעביד אינש דמשתבע אדעתא דנפשיה לא עבודת כוכבים איקרי אלוה דכתיב [2]ובכל אלהי מצרים וגו' ולשבע יתהון דמקיימיתון (יב) מצות משמע מצות המלך ולשבע יתהון דמקיימיתון כל מצות משמע מצות ציצית (יג)דאמר מר [3]שקולה מצות ציצית כנגד כל מצות שבתורה ולשבע יתהון דמקיימיתון תורה משמע תורה אחת ולשבע יתהון דמקיימיתון תורות משמע תורת מנחה תורת חטאת תורת אשם ולשבע יתהון דמקיימיתון [תורות] ומצות [תורות] משמע תורת המנחה מצות משמע מצות המלך ולישבע יתהון דמקיימיתון תורה כולה תורה כולה משמע עבודת כוכבים דתניא (יד) [4]חמורה עבודת כוכבים שכל הכופר בה כאילו מודה בתורה כולה ולישבע יתהון דמקיימיתון עבודת כוכבים ותורה כולה אי נמי שש מאות ושלש עשרה מצות (טו) אלא משה רבינו מילתא דלא טריחא נקט: אם לא ראיתי נחש בקורת בית הבד: (טז)ולא והא ההוא חויא דהוה בשני שבור מלכא רמו ליה תליסר (יז)אורוותא דתיבנא ובלע יתהון אמר שמואל בטרוף כולהו נחשי מיטרף טרפי אגבו טרוף קאמרינן ולתני טרוף מילתא אגב אורחיה קמ"ל דקורת בית הבד גבו טרוף למאי נפקא מינה למקח וממכר לומר לך [5]המוכר קורת בית הבד לחבירו אי גבו טרוף אין ואי לא לא:

מתני'

מסורת הש"ס

(א) שבועות כט. לט., (ב) [נ"ל דעת המקום כך איתא בשבועות לט.], (ג) [עי' תוס' שבועות כט: ד"ה משום קניא], (ד) [שבועות כט. כל הסוגיא ע"פ כמה וכמה שינויים], (ה) מנחות מג: [שבועות כט.], (ו) קדושין מ. מולין ה. שבועות כט., (ז) [שבועות כט.], (ח) [כמרוך ערך אדר כ' גרס אדרייתא פי' ערוך וכתב המעשה שהיה המוכר בילמדינו ע"פ ועי' בפרש"י שבועות כט.], (ט) [ע"כ ס"ך לעמוד הקודם], (י) [מהדר טו], (יא) [ס"ג ה"כ].

הגהות הב"ח

(א) גמ' דלמא עבריתון מילי וקמריתון על דעתינו: (ב) שם דכתיב וככל אלהי מצרים וגו' ולשבע יתהון דמקיימיתון תורה משמע תורה אחת וכו' תורת אשם ולשבע יתהון דמקיימיתו מצוה משמע מצות המלך וכו' כל מצות שבתורה ולכנע יתהון דמקיימיתון תורה ומצות כל"ל: (ג) שם ושלש עשרה מצות אין אלא מסה רבינו: (ד) רש"י ד"ה לא לאו וכו' ולמיפטר נפשייהו אלא ע"ז איקרי אלוה בעצמה הס"ד: (ה) ר"ה ולימני אם וכו' בית הבד למה לי הס"ד: (ו) ד"ה מילתא וכו' דמי אמר תורת בית הבד מגבו טרוף קאמר ד"ק אם לא ראיתי נחש דומיא דקורת בית הבד:

גליון הש"ם

בהר"ן ד"ה אלא. רנדר שוא לא אשכחן. ע' כר"ן לעיל דף יד ע"ב ד"ה ולא לאמר: שם ר"ה רבו תליסר אורווהא. אורייתא. כך נ' הר"ש שביעית פ"ה מ"ז ועי' פירוש נערוך והר"ש הניאו בשמו:

תוספות

בטרוף. פי' שהוא מנומר שהיו שמו קורות בית הבד ול"נ דמה ענין מנומר לקורות בית הבד לכ"נ לפרש בערוך פלגי"ר בלע"ז ופרך מולהו שמו טרופון פירוש בגבון ולכך נתנו שם קורות בית הבד:

פירוש הרא"ש

חמורה עבודת כוכבים שכל הכופר בה כו'. דכתיב בעבודת כוכבים וכי תשנו ולא תעשו את כל המצות: אלא מילתא דלא טריחא נקט. על דעת המקום ועל דעתי: אורווהא דתיבנא. כמו אורות קוסים (מלכים ל ה): בטרוף. רחב ומינו ענול: כולהו נחשי מיטרף טרפי. כולהו נחשים טרופים ניהו בגבעם פיגם ענולים:

עין משפט נר מצוה

כב א מי' (פ"ב מהל' שבועות הל' מח) ופי"ל הלכה יח סמג עשין קכג טוש"ע מ"מ סי' פז סעי' כ:
כג ב מי' פ"ג מהלכות גירות הל' יב טוש"ע יו"ד סימן מד:
כד ג מי' פ"ב מהלכות עבודת כוכבים הל' ד סמג לאוין ע:
ד מי' פ"ז מהל' מכירה הל' ט:):

תורה אור השלם

1. ולא אתכם לבדכם אנכי כרת את הברית הזאת ואת האלה הזאת: דברים כט יג
2. ובעברתי בארץ מצרים בלילה הזה והכיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני יי: שמות יב יב

מוסף רש"י

כשהן משביעין אותו. גבי שבועת הדיינין תניא לה המשביעין את המחויב שבועה בכ"ד (שבועות לט.). **לאיסקונדרי.** מתיכות עץ קטנות (שם). **ואסיק להון** שמא זוזי. כיצד את שמם מעות (שם). **לאפוקי מקניא דרבא.** לשלם כמר פומיה לאלגן והא דאמרינן לן לימיר לא על דעתך, משום דכפומיה ים שבועה ברמאות, כגון דייהיב ליה קנה ונתן המעות לתוכו והפקידו אצלו ונשבע שהחזיר לו מעותיו ולאמר שבועה יחזור רשלנו, ושבועה הוה קמיה דדכתי הכי (שם). **ולא אתכם לבדכם.** לא כשאתם מבוהים לבדכם. שאם בא לומר שאפי' עם דורות הבאים היה כורת ברית הא כתיב בתר הכי את אשר ישנו פה כו' ואת אשר איננו פה וכו': **דאי אסיקו שמא לעבודת כוכבים אלוה.** כלומר ואע"פ שאינו במשמע הלשון הא דעשה על עבודת כוכבים: **תמוכה עבודת כוכבים.** דכתיב בקרבן עבודת כוכבים) וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות: **אלא מילתא דלא טריחא נקט.** וכפ' שבועות שתים בתרא (שבועות כט.) מסקינן א"כ לימא להו על דעתי על דעת המקום ל"ל כי היכי דלא מיהוי הפרה לשבועתייהו ופירשתי שם בס"ד: **תליסר אורווסא דתיבנא.** שיעור תליסר אורווות תבן: **בטרוף.** עשוי בקעים בקעים: **גבו טרוף.** שאין עשוי בקעים בגבו אלא בצואלו בלבד: **למקח וממכר.** שהמוכר קורת בית הבד לחבירו אם צריך שיהא טרוף. וכיצולמי נראה דפירש טרוף מרובע דאמרינן התם) אין מרובע בבריות ופריך אם כן למה ליה לתני קורת בית הבד ומשני לית מורחא דתנא מתפיס אלא מילתא רבה דתניא גמל הפורח באויר וליתני עכבר

מתני'

כב) א מי' (פ"ב מהל' שבועות הל' מח) ופי"ל הלכה יח סמג עשין קכג טוש"ע מ"מ סי' פז סעי' כ:
כג) ב מי' פ"ג מהלכות גירות הל' יב טוש"ע יו"ד סימן מד:
כד) ג מי' פ"ב מהלכות עבודת כוכבים הל' ד סמג לאוין ע:
ד) מי' פ"ז מהל' מכירה הל' ט:):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com